

Smanjenje šteta: Smanjenje štete za područje splitsko-dalmatinske i šibensko-kninske županije

Provoditelj: Udruga za pomoć mladima HELP

Godina provedbe: 2023

Kratki opis programa

Program odgovara na probleme zaštite zdravlja kroz prioritete aktivnosti smanjenja posljedica visokorizičnog ponašanja među konzumentima psihoaktivnih tvari, prodavateljima / icama seksualnih usluga i njihovim korisnicima, pripadnicima LGBT, HIV+ osobama, te mladima, a provodi se u partnerstvu s NZJZ SDŽ.

Sažetak programa

Program nudi originalna, praktična i dugoročno učinkovita rješenja.

Program smanjenja štete omogućava ovisnicima zamjenu prljavog i upotrijebljenog pribora za sterilni te im omogućava i dostupnost besplatnih prezervativa, informira ovisnike o mogućnostima uključivanja u terapijske/supstitucijske programe liječenja, pruža informacije o zaštiti od predoziranja, omogućava testiranje na HIV, hepatitis i sifilis te tako doprinosi epidemiološkom praćenju pojavnosti HIV/AIDS-a, hepatitisa i sifilisa, kontinuirano se provode akcije liječenja okupljališta ovisnika uklanjanjem prljavog i upotrijebljenog pribora s ciljem zaštite okoliša i lokalne zajednice. Također kroz različite volonterske i donatorske aktivnosti korisnicima se nastoji podići kvaliteta života.

Osnovna aktivnost programa je besplatna distribucija sterilnog pribora za intravensko uzimanje droga (igle, šprice, kiselina, destilirana voda, gaze, kuhala, prikupljanje i sigurnosno zbrinjavanje prljavog upotrijebljenog pribora za injektiranje, kao i distribucija kondoma. Aktivnosti se provode u drop in centru u Splitu i kroz pokretni „NX“ na području Splitsko-dalmatinske i Šibensko-kninske županije (Šibenik, Makarska, Trogir, Marina, Brač, Šolta, Hvar, Sinj, Omiš, Breća, Kaštela, dalmatinska zagora).

Osim zamjene pribora u programu se provodi još niz aktivnosti, a to su:

- savjetovanje i testiranje HIV, hepatitis i sifilis
  - izrada i distribucija informativno edukativnih materijala
  - upućivanje korisnika na liječenje ovisnosti (na supstitucijsku terapiju ili u terapijske zajednice)
  - upućivanje i praćenje korisnika na liječenje hepatitisa i HIV-a
  - informiranje, upućivanje i pomaganje korisnicima pri korištenju usluga u zajednici (socijalnih, zdravstvenih i drugih)
  - informiranje i savjetovanje o spolno i krvlju prenosivim bolestima s naglaskom na HIV i hepatitis
  - informiranje i savjetovanje korisnika kako se zaštititi od opasnosti predoziranja
  - informiranje ovisnika o tehnici sigurnijeg konzumiranja droga i načinu zaštite od komplikacija vezanih uz i.v. uzimanje droga
  - skrb o HIV+ osobama
  - uska suradnja sa svim institucijama, službama, organizacijama i zajednicama koje skrbe o pripadnicima naših ciljnih skupina
  - rad s prodavateljima/icama seksualnih usluga (organiziranje ginekoloških pregleda, testiranje/retestiranje na HIV i hepatitis, distribucija prezervativa idr.)
  - liječenje lokacija od infektivnog otpada (upotrijebljenog pribora za injektiranje sredstava ovisnosti)
  - pomaganje korisnicima u prevladavanju svakodnevnih egzistencijalnih poteškoća / humanitarna pomoć / donacije
- Specifičnost programa „Smanjenje štete“ je u njegovoj ulozi intermedijatora između izoliranih i teško dostupnih skupina sa visokorizičnim ponašanjima (intravenozni ovisnici, prodavatelji/ce seksualnih usluga, MSM, mladi i HIV+ osobe, pripadnici LGBT zajednice), i institucija društva. Svakodnevnim kontaktom s navedenim skupinama, ne samo da utvrdimo njihovu brojnost, način ponašanja, nego i utječemo na promjenu njihovog ponašanja te ih ohrabujemo da u suradnji s nama i ostalim vladinim i nevladinim organizacijama i institucijama promjene svoj stil života. Na osnovu podataka koje

dobivamo od naših korisnika možemo dati mjerodavnim institucijama to ne podatke o broju i visini rizika koje nose ciljane skupine ovog programa. Te na osnovu tih podataka planirati budu e aktivnosti, kao i preventivne aktivnosti usmjerene na razli ite aspekte (spolno ponašanje, HIV, ovisnost idr.)

Ono što daje posebnu vrijednost programu je svakodnevni kontakt s korisnicima gdje im se opetovano i neprestano ponavljaju informacije i savjeti, što dugoro no dovodi do promjene rizi nih ponašanja ka odgovornijem. Tako er specifi nost programa je i u integraciji korisnika s visoko rizi nim ponašanja kroz razne društvene aktivnosti. Naime zahvaljuju i brojnim volonterima iz zemlje i inozemstva organiziraju se razli ite edukacijske i volonterske aktivnosti namijenjene svima, a u kojima sudjeluju i korisnici programa ime se smanjuje njihova stigmatizacija, senzibilizira se zajednica, korisnici se potiču na promjenu ponašanja i prihva anje društveno odgovornije uloge u zajednici.

1. Županije provedbe

Splitsko-dalmatinska, Šibensko-kninska

2. Ciljevi programa

Op i: Op i cilj programa je zaštita zdravlja kroz prioritetne aktivnosti smanjenja posljedica rizi nih ponašanja (konzumiranje droga, prodavanje seksualnih usluga, promiskuitet, spolni kontakti bez zaštite) kroz prevenciju širenja AIDS-a i drugih krvlju i spolno prenosivih bolesti.

Specifi ni: -pove anje razine informiranosti o AIDS-u i drugim krvlju i spolno prenosivim bolestima

-pove anje razine informiranosti o sigurnijem korištenju droga

- Smanjen broj smrtnih slu ajeva povezanih sa zlouporabom droga

-pove anje razine informiranosti korisnika o sigurnijem seksu

-prikupljanje podataka za epidemiološko pra enje pojavnosti HIV/AIDS-a i hepatitisa

-prikupljanje podataka za epidemiološko pra enje fenomena ovisnosti

-informiranje korisnika o zdravstvenim, socijalnim i terapijskim programima/uslugama u zajednici

-uzdizanje svijesti zajednice o važnosti prevencije i težini problema vezanih za ovisnost, HIV/AIDS i druge spolno i krvlju prenosive bolesti

-poticanje pripadnika ciljnih skupina na preuzimanje odgovornije uloge u zaštiti zdravlja

-poticanje ciljnih skupina na socijalnu uklju enost i integriranje u društvo, kao i korištenje usluga koje se nude u zajednici

- poticanje pripadnika ciljnih skupina na volontiranje i društveno koristan rad kako bi razvili empatiju i podigli samopoštovanje i društvenu odgovornost

3. Ciljana skupina

Intravenozni korisnici droga, Neintravenozni korisnici droga

4. Koje od navedenih aktivnosti smanjenja šteta provodi udruga

Dijeljenje kondoma, Dijeljenje igala, Dijeljenje štrcaljki, Prikupljanje igala, Prikupljanje štrcaljki, iš enje okoliša, Distribuiranje materijala, Savjetovanje, Drugo

5. Broj podijeljenog materijala

Broj kondoma: 5765

Broj igala: 200357

Broj štrcaljki: 53375

Broj primjeraka edukativnog materijala: 4072

6. Broj prikupljenog materijala

Broj igala: 54029

Broj štrcaljki: 13254

7. Lokacije na kojima se vrši zamjena materijala

Mjesta na koja izlaze vanjski radnici, "Drop-in" centar

8. Gradovi/mjesta na kojim se vrši zamjena materijala te broj lokacija u pojedinom gradu/mjestu

Mjesta na koje izlaze vanjski radnici: Split (30), Sinj (6), Šibenik (3), Makarska (5), Trogir (4), otoci Bra (3), Šolta (2), Hvar(2)

Drop-in centar: Split (1)

9. Na in prikupljanja podataka o korisnicima programa smanjenja šteta

interni obrazac Pra enje se vrši kroz mjese ne izvještaje koje ispunjavaju djelatnici / outreach radnici, a što uklju uje:
- pra enje broja posjeta / korisnika uklju enih u program; intravenoznih ovisnika o drogama, konzumenata lakih droga i komercijalnih seksualnih radnica, mladih i volontera, broja testiranih osoba, broja osoba koje su poslone na lije enje i sl.

- pra enje broja aktivnosti usmjerenih na dobrobit korisnika programa (broj outreach aktivnosti/odlazaka na teren, odra enih sati i lokacija, podijeljenih igala, šprica i kondoma te prikupljenog upotrijebljenog pribora)

10. Broj osoba u programu smanjenja šteta

Korisnici: 940

Stari korisnici: 930

Novopridošli korisnici: 10

11. Broj osoba po spolu u programu smanjenja šteta

Korisnici muškog spola: 850

Korisnici ženskog spola: 90

Novopridošli korisnici muškog spola: 8

Novopridošli korisnici ženskog spola: 2

12. Broj ovisnika o drogama u programu smanjenja šteta koje su zaražene zaraznim bolestima

S hepatitisom B: 0

S hepatitisom C: 12

S HIV-om: 2

13. Evaluacija programa

Evaluacija procesa: Da

Metoda evaluacije procesa: Pra enje provedbe programa vršili smo kroz mjese ne izvještaje koje ispunjavaju djelatnici / outreach radnici, a što uklju uje:

- pra enje broja posjeta / korisnika uklju enih u program; intravenoznih ovisnika o drogama, konzumenata lakih droga i komercijalnih seksualnih radnica, mladih i volontera

- pra enje broja aktivnosti usmjerenih na dobrobit korisnika programa (broj outreach aktivnosti/odlazaka na teren, broj odra enih sati i lokacija, podijeljenih igala, šprica i kondoma te prikupljenog upotrijebljenog pribora)

-Individualnim i grupnim razgovorom s korisnicima pratili smo njihovo zadovoljstvo ponu enim aktivnostima, u inke aktivnosti i zainteresiranost

Evaluacija u inka: Da

Metoda evaluacije u inka: Program je poticao i uklju ivanje volonterskog rada, kako me u op om populacijom, tako i me u korisnicima. Dolaze i u svakodnevnu interakciju s volonterima, osobama iz tkz. „zdrave populacije“, korisnici imaju mogu nost širenja svoje društvene mreže i kontakata i izvan za aranog kruga osoba s rizi nim ponašanjima, te im je to dodatna motivacija da se potrude biti odgovorniji u svom ponašanju prema okolini. Zahvaljuju i volonterima i sami korisnici su oni koji se uklju uju u volonterske aktivnosti, osobito u prikupljanju odba enog narkomanskog pribora na terenu.

-korisnici su zadovoljni provedenim aktivnostima

-u projektne aktivnosti je uklju eno novih 50 korisnika

- razina informiranosti o AIDS-u i drugim krvlju i spolno prenosivim bolestima te sigurnom seksu je povećana
  - povećana je razina informiranosti o sigurnijem korištenju droga
  - Smanjen je broj smrtnih slučajeva povezanih sa zlouporabom droga
  - povećan broj korisnika koji su tražili i dobili pomoć pri uključivanju u neki od zdravstvenih, socijalnih ili terapijskih programa/usluga u zajednici
- Najvažniji rezultati evaluacije:

14. Evaluatori

Unutarnji i vanjski

15. Dodatne napomene

16. Ukupni proračun programa za jednu godinu provođenja (HRK)

600.000,00

17. Izvori financiranja

Vlastita sredstva (HRK):

Gradsko financiranje (HRK):

Županijsko financiranje (HRK):

Nacionalno financiranje (HRK): 600.000,00

Drugi izvori (HRK):